

Для вітчизняних підприємств функціями управління витратами є: управління, планування та прогнозування, координація та регулювання, активізація та стимулювання діяльності, облік та аналіз. Відсутність всебічного сприйняття системи управління підприємством залишає невирішеними питання узгодження функцій системи управління витратами з системою управління підприємством в цілому. Ключовими параметрами системи управління витратами є: організаційна структура управління (центр відповідальності фінансового директора, центр витрат, центр рентабельності); фактори виробничої діяльності та об'єкти обліку витрат. Ці параметри можна комбінувати або деталізувати з різним ступенем аналізу.

Список використаних джерел

1. Балан А.А. Система управління витратами на промисловому підприємстві. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2014. № 3 (13). С. 43—49.
2. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Когут У.І. Управління витратами на підприємствах: Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2014. 244 с.
3. Наумчук А.В. Сутність та проблеми організації обліку фінансових результатів. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 4. С. 1013–1016.
4. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання: монографія. Ч.1. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2006. С. 368.

САЧЕНКО С.І.

кандидат економічних наук, доцент

КОСТІВ С.Я.

здобувач другого (магістерського) рівня

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЗА УМОВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ

Широке використання у бухгалтерському обліку інформаційних технологій, комп'ютерної техніки ставить перед аудитором завдання пристосувати технологію своєї роботи або навіть її змінити. Про це свідчить структура сучасного видання Міжнародних стандартів аудиту. Так, у Міжнародних стандартів аудиту, видання 2004 р., були окремі стандарти, у яких містилися положення щодо застосування інформаційних технологій. Однак, у подальших редакціях – їх немає. Логіка змін у зміні структури стандартів, пов'язана з тим, що тепер весь аудит розглядається як комп'ютерний, тобто за умов бухгалтерських комп'ютерних інформаційних систем та із застосуванням комп'ютерних методів аудиту. Через це рекомендації з цих питань наявні майже у кожному стандарті.

Огляд літературних джерел свідчить, що можливості комп'ютеризації аудиту пов'язують з такими напрямками :

- використання комп'ютерів для організації роботи аудитора;
- перевірка та оцінювання комп'ютерних інформаційних систем клієнта;
- використання комп'ютерів і програм як специфічних інструментів для проведення безпосередньої перевірки.

Перший напрямок пов'язаний зі використанням інформаційної технології у плануванні, контролі та документуванні аудиторської роботи (у плануванні бюджетів часу і розподілі функцій між учасниками; розрахунку фінансових показників при здійсненні аналітичних

процедур; підготовці стандартної документації, підсумовування результатів; облік часу та витрат, понесений на виконання завдання).

Другий напрямок, пов'язаний із збиранням та оцінювання доказів того, що комп'ютерна система клієнта зберігає цілісність даних, є надійною, а алгоритми програмне забезпечення є точними та відповідають нормам і вимогам законодавства. З переходом від ручних до комп'ютерних інформаційних систем, внутрішньогосподарський контроль, на який спирається у своїй роботі аудитор, стає комплекснішим, а тому процес їх оцінювання ускладнюється. На відміну від ручних форм ведення обліку, в рамках яких аудитор розглядає можливість знищення, подробиці, заміни паперових документів, в умовах автоматизованої аудиторю потрібно вивчати питання безпеки і надійності комп'ютерних облікових систем. Використання автоматизованих інформаційних систем обліку формує додаткові ризики у спотворенні інформації через використання несанкціонованої версії облікової програми; недостатній рівень некомпетентності та неповне розуміння обліковим персоналом усіх аспектів функціонування алгоритмів програмного забезпечення та внесення до них несанкціонованих змін, неналежне ручне втручання тощо.

У зв'язку з цим аудитор повинне здійснити додаткові заходи та оцінити додаткові аспекти системи внутрішнього контролю підприємства. Ці аспекти пов'язують з методично-організаційним, математично-програмним, технічним і інформаційним забезпеченням автоматизованої інформаційної системи [1]. Для належного ведення обліку та складання звітності підприємства вони повинні функціонувати як єдине ціле. Перераховані аспекти не мають прямого відношення до бухгалтерського обліку, однак впливають на оцінювання аудитором ризику системи контролю.

Методично-організаційне забезпечення, пов'язане з сукупністю інструктивних документів, яким визначається розподіл функціональних обов'язків, повноважень між працівниками; обмеження їх доступу до комп'ютерної інформаційної системи через визначення паролів та рівнів доступу, а також взаємодія користувачів з технічним і програмним забезпеченням, а також між собою.

Процедури оцінки математико-програмного забезпечення інформаційних технологій клієнта мають гарантувати аудиторам, що математичні методи, моделі і алгоритми опрацювання інформації є надійними, не містять помилок, здатних суттєво вплинути на достовірність даних обліку та звітності. Такими процедурами є тестування алгоритмів шляхом введення умовних або повторним обчисленням (перерахунком) їх результатів. Тестування алгоритмів шляхом введення умовних даних здійснюється введенням до програми клієнта заздалегідь розроблених аудитором тестів, правильний результат роботи яких відомий аудиторю. Потім здійснюється порівняння готових результатів із результатами розрахунків, здійснених алгоритмом. Ефективність цього підходу можна підвищити, якщо введення тестових даних здійснюватиме персонал клієнта під наглядом аудитора. У цьому випадку аудитор отримує додаткову можливість спостерігати за діями працівників, щоб оцінити рівень їхньої професійної компетентності. Застереженням щодо цього підходу є те, що такий спосіб тестування передбачає внесення сторонньої інформації до бази облікових даних підприємства клієнта. Це може загрожувати цілісності наявних даних. У зв'язку з цим таке тестування має проводитися винятково на копії робочої бази даних клієнта. Тестування шляхом перерахунку результатів роботи алгоритму передбачає порівняння результатів опрацювання інформації із результатами перерахунку, виконаного аудитором вручну чи на спеціальному програмному забезпеченні, налаштованому аудитором чи щодо якого аудитор має високий рівень упевненості.

Також важливим є встановлення того, що зміни до алгоритмів програмного забезпечення здійснюється винятково санкціоновано фахівцями, які мають відповідний кваліфікаційний рівень, та супроводжується належним оформленням відповідної технічної й

інструктивної документації. Внесення несанкціонованих змін до алгоритмів програмного забезпечення, у тому числі працівниками персоналу клієнта, категорично виключається.

Процедури оцінки технічного забезпечення мають надавати аудитору обґрунтовану впевненість про те, що комп'ютери за технічними характеристиками відповідають завданням, що виконуються на підприємстві і задовольняють вимоги програмного забезпечення. Крім того, потреби користувачів у їх заміні, ремонті, модернізації забезпечуються своєчасно і у повному обсязі, а ризики втрат чи пошкодження інформації через проблеми у роботі технічного забезпечення мінімізовані.

Інформаційне забезпечення є сукупністю інформаційних ресурсів підприємства, порядок їх розміщення, зберігання та використання. Аудиторські процедури повинні встановити відповідність інформації, яка існує у автоматизованій системі обліку вимогам методичних та інструктивних документів, частоту формування резервних копій машинної інформаційної бази, спроби внесення несанкціонованих операцій чи виправлень даних за попередні періоди.

Що стосується використання комп'ютерних програм як специфічних інструментів для проведення аудиту, то як зарубіжні, так і українські автори вбачають серйозні перешкоди. Серед них, так зване «професійне судження аудитора, яке ґрунтується на його досвіді та інтуїції. Застосовувати його в рамках автоматизації буде доволі складно, що потягне за собою ряд упущень та помилок при проведенні аудиту.

Крім того, проблемою використання комп'ютерних аудиторських програм є застосування підприємствами програмного забезпечення різних розробників. Це не дозволяє у повному обсязі використовувати комп'ютерні аудиторські процедури. Крім того, немає єдиних методологічних вимог, які пропонуються до інформаційних баз даних, низьким є рівень розвитку аудиторського ринку, недостатній рівень комп'ютерної грамотності.

Варто зазначити, що у США поряд із сертифікацією аудиторів CPA (certified public accountant – сертифікований громадський бухгалтер-аудитор) запроваджена сертифікація CISA (computer information system auditor – аудитор комп'ютерних інформаційних систем).

Через це, сертифіковані аудитори комп'ютерних інформаційних систем повинні володіти спеціальні навички щодо програмного забезпечення, технологій баз даних та телекомунікаційних технологій, а також засобів і методів контролю в комп'ютерних системах і комп'ютеризованих методах аудиту.

Незважаючи на те, що ринок аудиторського програмного забезпечення тільки встановлюється, нині у аудиторській практиці успішно використовуються такі стандарти офісні програми як Word та Excel. Серед продуктів спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення можна виділити: IT Аудит: Аудитор; Експрес Аудит: ПРОФ; Audit System/2tm Deloitte and Touch Tho-matsu; Audit Expert; Аудит-Майстер «ДАСО»; «Аудит-Інформ»; Audit NET; SAP AGTER 10

До основних недоліків існуючих програмних продуктів практики відносять жорстку методику аудиторської перевірки, яка не враховує специфіку діяльності кожного підприємства, досвід і вміння аудитора; відсутність можливостей оновлень конфігурацій програм у зв'язку з постійними змінами законодавства у сфері обліку та податкових розрахунків; високу вартість програмних продуктів, що значно перевищує корисний ефект від їх використання тощо.

Враховуючи специфіку роботи аудитора, згідно з дослідженням науковців до програми комп'ютеризації аудиту висуваються наступні вимоги, а саме, вона повинні [2]:

- бути експертною та носити діалоговий характер;
- бути спроможною автоматично вводити вхідні дані з інформаційної бази даних підприємства;

- мати легкий доступ до довідкових систем (закони, постанови, стандарти та інші нормативно-правові акти);
- максимально гнучко налаштовуватися на методологію та стандарти документування аудиту і правила складання звітності.

-

Список використаних джерел

1. Аудит: підручник / [О.А.Петрик, В.О.Зотов, Б.В.Кудрицький та ін.]; за заг. ред. О.А.Петрик. К.: КНЕУ, 2015. 498 с.
2. Пчелянська Г.Б., Маркова Т.Д., Дойчева К.С. Особливості аудиту в комп'ютерному середовищі. *Економіка харчової промисловості*. 2016. Випуск 3. Том 8. С. 46-51.
3. Саченко С. І. Комп'ютеризація аудиту: теорія та практичні рішення. *Інноваційна економіка*. – Тернопіль, 2015. – № 1. – С. 250-256.
4. Лучко М.Р. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. – 2015. – №7. – С. 229–234.

ШЕСТЕРНЯК М.М.

кандидат економічних наук, доцент

МУДРА А.Я.

здобувач другого (магістерського) рівня

Західноукраїнський національний університету,
м. Тернопіль, Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Євроінтеграційні процеси, удосконалення та зміни нормативно-правової бази у системі обліку, потреба у достовірній фінансовій інформації, імплементація міжнародно-правових норм у вітчизняну аудиторську практику, попит на аудиторські послуги сприяють розвитку та удосконаленню аудиту як незалежної форми контролю в Україні.

Аудит в Україні відноситься до наук, які знаходяться на стадії формування, його теорія не повністю сформована і не адаптована до вітчизняної практики бізнесу. У той же час, ринкова економіка вимагає використання методів аудиту з метою захисту інтересів користувачів від можливих зловживань. Практика застосування аудиту в сучасній Україні вказує на наявність проблем, що вже понад 25 років існують у сфері становлення цього виду діяльності. Динамічний розвиток аудиту в нашій країні, не опрацьованість низки положень функціонування аудиту в умовах транзитивної економіки, специфіка аудиторської діяльності різних категорій користувачів викликає ряд проблемних запитань, що потребують ретельних досліджень та адаптації до міжнародних стандартів [1, с. 204-205].

В сучасній економічній сфері аудит як невід'ємний елемент інфраструктури ринкової економіки має чіткі характеристики. Його основні завдання полягають у аналізі та співставленні показників фінансової стійкості підприємства та формування незалежного висновку щодо їх достовірності, на підставі якого приймаються управлінські рішення для підвищення ефективності виробничого процесу. При визначенні рентабельності підприємства (економічної ефективності виробничого процесу) важливу роль відіграють виробничі запаси, оскільки складають вагомую частку активів господарюючого суб'єкта і тим самим виконують помітну роль при формуванні витрат. Як відомо, вартість виробничих запасів відображається на рентабельності виробництва. Саме тому актуальними залишаються дослідження питання аудиту виробничих запасів.